

گروه موسیقی «داسان عشقی» در بازار محلی کهنه در کابل، افغانستان، ۲۰۰۷

ترجیع‌بند دو سال اخیر در رسانه‌های مکتوب و موسیقایی کشور عبارت «ارکستر ملی» بوده‌است؛ کلمه‌ای که پس از استعفای فرهاد فخرالدینی از رهبری ارکستر ملی، بارها و بارها در رسانه‌های ارتباط جمعی مطرح شد. سکوت ارکستر ملی و نگرانی اهالی رسانه همچنان ادامه داشت تا ۲۸ آذر امسال که بردیا کیارس به عنوان رهبر ارکستر ملی معرفی شد؛ رهبری که اجرای دو کنسرت «مدار صفر درجه» و ارکستر پارس به یاد ثمنین باغچهبان را بر عهده داشته است. او این روزها با هفته‌ای سه جلسه تمرین درصدد است سکوت دوساله ارکستر ملی را در بیست و ششمین جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر بشکند.

■ **رهبری جدید ار کستر مشخص شد**

پس از آن خبر استعفای فرهاد فخرالدینی از ارکستر ملی به گوش رسید؛ خبری که به سرعت از نسوی دفتر موسیقی تذذیب شد. با این حال رهبر ارکستر ملی تنها به این گفته استاد کرد که دیگر تمایلی به ادامه همکاری با ارکستر ملی و رهبری این مجموعه ندارد.خبرنگاران پیگیر دلایل انصراف او از رهبری ارکستر ملی بودند که او باز اعلام کرد: «در حال حاضر ترجیح می‌دهم سکوت کنم و بهتر است دلایل این امر را از شرایط انقلاب و خبری رئیس مرکز موسیقی وزارت ارشاد پیگیری کنید.» در همان روزها خصوصی‌سازی و واگذاری این ارکستر به بنیاد رودکی را دلایل انصراف فرهاد فخرالدینی دانستند اما سکوت او ادامه داشت. در نهایت هم مسوولان دلایل شخصی را علت استعفای فرهاد فخرالدینی اعلام کردند.

علی ترابی در اولین نشست رسانه‌ای ارکستر ملی که چندی پیش برگزار شد، با تشکر از پایمردی‌های فرهاد فخرالدینی از تلاش برای برگرداندن او سخن گفت. به گفته او تیرماه امسال زمانی است که دفتر موسیقی برای راهاندازی مجدد این ارکستر در نظر گرفته؛ زمانی دیرهنگام که شاید فرهاد فخرالدینی دوباره به ارکستر برگردد. در میان همین بحث‌ها با دعوت از هوشنگ ظریف، حسین علیزاده، ارسلان کامکار و فردین خلعتبری شورای فنی ارکستر ملی تشکیل شد. هم‌زمان با تشکیل شورای فنی ارکستر ملی، بحث تاسیس موسیقی ملی توسط شورا، اساسنامه ارکستر ملی، مسائل مالی و اداری، انتخاب نوازنده‌ها و تعیین رهبر ارکستر و مسائل دیگر مطرح شد. در نهایت هم بردیا کیارس جوان به عنوان رهبر ارکستر ملی انتخاب شد؛ انتخابی که حسین علیزاده آن را بر اساس شناخت و توانایی او اعلام کرد.

با مشخص شدن رهبر ارکستر ملی باز هم موضوع دیگری از سوی رسانه‌ها مطرح شد؛ آیا جوان بودن بردیا کیارس ۲۱ساله امتیازی برای ارکستر ملی محسوب می‌شد، به ویژه اینکه حسین علیزاده دبیر شورای فنی ارکستر ملی اعلام کرده است یکی از برنامه‌های راهاندازی مجدد ارکستر ملی حضور جوانان فعال در عرصه موسیقی ایرانی و ایجاد موج جوانگرایی در این ارکستر است؟

بردیا کیارس سال گذشته از رهبری کنسرت «مدار صفر درجه» سربلند بیرون آمد. او این روزها با داشتن پشتوانه‌هایی همچون هوشنگ ظریف، حسین علیزاده، ارسلان کامکار و فردین خلعتبری نوازندگان ارکستر ملی را برای شرکت در بیست و ششمین جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر آماده می‌کند. حمایت‌های علی ترابی سرپرست فعلی دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز در این میان بی‌تاثیر نبوده است؛ سرپرستی که خبر آمدن ارکستر ملی به جشنواره موسیقی فجر را به ایلنا داده است: «ما این ارکستر را برای اجرا در بیست و ششمین جشنواره موسیقی فجر آماده می‌کنیم.» آماده شدن ارکستر ملی برای اجرا در ویتترین

- لیلا موسی‌زاده

کالبدشکافی ارکستر ملی جدید

گروه موسیقی «داسان عشقی» در بازار محلی کهنه در کابل، افغانستان، ۲۰۰۷

رسمی موسیقی کشور را می‌توان تصمیمی در راستای همه حمایت‌ها از این ارکستر دانست. خصوصاً اینکه سال گذشته جای خالی ارکستر ملی در جشنواره‌ای که وارد بیست و پنجمین سال زندگی خودش شده بود، به شدت به چشم می‌خورد.

■ **اجرای آثار ایرانی**

به پیشنهاد خالقی اولین ارکستر ملی ایران در سال ۱۳۲۲ تشکیل شد و یک سال بعد این ارکستر برای اولین بار به اجرای برنامه پرداخت. ابوالحسن صبا، وزیری و بنان افرادی بودند که در آن ارکستر حضور داشتند. ۱۲ سال بعد خالقی ارکستر گله‌ا را تشکیل داد و پس از آن ارکستر بزرگ رادیو و تلویزیون به اهتمام او تاسیس شد؛ ارکستری که با رهبری فردین ناصری، مرتضی حنانه و فرهاد فخرالدینی ادامه یافت. فرهاد فخرالدینی از سال ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۸ این ارکستر را رهبری کرد. بعد از شرایط انقلاب و جنگ تحمیلی پس از ۱۹ سال وقفه یعنی در سال ۱۳۷۷ فرهاد فخرالدینی با حمایت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی وقت این ارکستر را مجدداً راهاندازی کرد. نخستین اجرای این ارکستر از صدای محمدرضا شجریان و ساخته‌های زنده‌یاد علی تجویدی بهره برد.

ارکستر ملی با رهبر فرهاد فخرالدینی همواره انتقاداتی را به دنبال داشت؛ انتقاداتی از قبیل استفاده نکردن از قطعات آهنگسازان بنام ایرانی یا استفاده نکردن از سازهای ایرانی. اما اعلام شده است که در اولین اجرای ارکستر ملی با رهبری بردیا کیارس قطعاتی از حسین علیزاده، حسین دهلوی، ارسلان کامکار و احمد پژمان خواهد بود.

رپرتواری که این بار توسط ارکستر ملی اجرا می‌شود، رویه‌ای متفاوت با زمان رهبری فخرالدینی دارد. انتخاب قطعه «بیزن و منیزه» از حسین دهلوی که برای مخاطب بار عاطفی هم دارد، نشان از توجه شورای فنی ارکستر ملی به پیشکسوتان موسیقی نیز دارد. به ویژه آنکه این روزها حال حسین دهلوی آهنگساز موسیقی معاصر ایران هم چندان خوب نیست. البته در این میان انتخاب قطعاتی از ساخته‌های دو عضو شورای فنی ارکستر نیز محل بحث اهالی فن بوده است. آنها نگرانند مبادا تاریخ تکرار شود و ارکستر ملی دچار همان انتقاداتی بشود که در زمان فرهاد فخرالدینی همواره مطرح می‌شد.

از نسوی دیگر سازهای ایرانی سنتور، قانون، تار و نی برای اجرای قطعات «بیزن و منیزه» از آثار حسین دهلوی، «نینوا»، «سلام» و یک قطعه جدید با نام «کردی» از حسین علیزاده و «نغمه خراسانی» ساخته ارسلان کامکار به جمع سازهای ارکستر ملی اضافه خواهد شد تا این ارکستر ۱۲ساله رنگ و بوی ملی و ایرانی نیز بگیرد.

■ **پایان خواننده‌سالاری؟**

در رپرتوار ارکستر ملی جدید قطعات سازی جای قطعات آواری را گرفته‌اند. درست برخلاف کارهای قبلی ارکستر ملی که همواره با خوانندگان رقم خورده بود. درست است که هرگز چتر خواننده‌سالاری بر سر ارکستر ملی سایه نیفتکده بود اما ارکستر ملی در معرفی خوانندگان جوانی مثل علیرضا قربانی، سالار

سال پنجم ■ شماره ۱۱۶۳ ■ دوشنبه ۲۷ دی ۱۳۸۹

موسیقی ۱۱

گروه موسیقی «داسان عشقی» در بازار محلی کهنه در کابل، افغانستان، ۲۰۰۷

در بر پاشنه شورای فنی می‌چرخد

عقیلی، علی مینوسپهر و سینا سرلک به دنیای آواز و موسیقی نقش عمده‌ای ایفا کرده بود. اما این بار ارکستر ملی بدون خواننده روی صحنه خواهد رفت. حسین علیزاده در این باره اعلام کرد یکی از نکات کلیدی این ارکستر حذف خواننده‌محوری است و موسیقی سازی اهمیت بیشتری نسبت به موسیقی آواری دارد. او اعلام کرد آثاری که در این ارکستر اجرا می‌شود بر مبنای موسیقی نواحی و ردیف دستگاهی ایران خواهد بود. او از آهنگسازان جوان خواست آثار خود را برای اجرا در ارکستر ملی به شورای فنی ارسال کنند تا این شورا با بررسی و در صورت صلاحدید برای اجرا تصمیم بگیرد و تصویب کند.

■ **صدای زندگی می‌آید**

جلسه چهارم تمرین ارکستر ملی که اولین اجرای این گروه در حضور خبرنگاران بود، تشویق پیاپی اعضای شورای فنی ارکستر را به دنبال داشت. حسین علیزاده دبیر شورای فنی ارکستر موسیقی ملی به روی صحنه و به میان نوازندگان رفت و به نمایندگی از اعضای شورای فنی ارکستر رضایت شورا را به نوازندگان اعلام کرد. او از انگیزه جدید با نام «کردی» از حسین علیزاده و «نغمه خراسانی» ساخته ارسلان کامکار به جمع سازهای ارکستر ملی اضافه خواهد شد تا این ارکستر ۱۲ساله رنگ و بوی ملی و ایرانی نیز بگیرد.

در همان تمرین آهنگساز «نینوا» به میانگین سنی نوازنده‌های ارکستر موسیقی ملی که در رده ۲۵ تا ۳۰ سال بودند اشاره کرد و این موضوع را از ویژگی‌های ارکستر خواند و اعلام کرد دیدن

در همان تمرین آهنگساز «نینوا» به میانگین سنی نوازنده‌های ارکستر موسیقی ملی که در رده ۲۵ تا ۳۰ سال بودند اشاره کرد و این موضوع را از ویژگی‌های ارکستر خواند و اعلام کرد دیدن

- لیلا موسی‌زاده

داسان عشقی» در بازار

دی‌وی‌دی پژوهشی لنونارد برنستاین با عنوان «داستان عشقی» به بازار عرضه شد. این دی‌وی‌دی حاوی کنسرتی برای کودکان و نوجوانان است که توسط ارکستر فیلارمونیک نیویورک اجرا شده و همچنین بخش پژوهشی آن با ترجمه و گویندگی بابک بویان انجام شده است. بر همین اساس در توضیح این اثر آمده است: «این کنسرت، وصف رویاهای یک عاشق است و آن رویاها را از موسیقی‌ای می‌شنویم که مالا مال از فکر معشوق است. موضوعاتی مانند سازها و گروه‌هایشان، ملودی، ریتم، اصطلاحات موسیقی و بسیاری دیگر مساله کنسرت نیستند، بلکه گویا قرار است این موسیقی بررسی و درباره آن صحبت شود به همان روش که برنستاین معتقد است باید درباره موسیقی سخن گفت.» به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی موسیقی ایران اثر توسط انتشارات ماهور که پیش از این آثار دیگری از برنستاین مانند «سازبندی»، «رشد و اصالت موسیقی»، «تعریف مکتب کلاسیک» و «ملودی» را نیز منتشر کرده بود، به بازار عرضه شده است.

■ **جلد دوم «همه اقوام من» به زودی منشر می‌شود**

جلد دوم از آلبوم موسیقی نواحی «همه اقوام من» به شکل صوتی و تصویری توسط نشر «سینما بیست و چهار» به زودی منشر می‌شود. «سیامک سپهری» سرپرست گروه رستاک گفت: «در ادامه فعالیت‌های گروه موسیقی رستاک، جلد دوم از آلبوم موسیقی «همه اقوام من» با تأکید بر موسیقی لرستان، خراسان، گیلان، آذربایجان، کردستان، بختیاری و بلوچستان به زودی منشر می‌شود.» وی با بیان این نکته که در جلد اول آلبوم «همه اقوام من» تلاش کردیم به موسیقی‌هایی بپردازم که پیش از این کمتر شنیده شده، افزود: تجربه جلد اول آلبوم «همه اقوام من» به گروه ثابت کرد مخاطبان بیشتر از موسیقی‌هایی لذت می‌برند که پیش از این، نسل در نسل و سینه به سینه شنیده و زمزمه کرده باشند. این هنرمند ادامه داد: به همین دلیل در جلد دوم این آلبوم به موسیقی‌هایی پرداختیم که سال‌هاست همه مخاطبان آن را شناخته و با آن زندگی کرده‌اند. سپهری اظهار داشت: برای نمونه در این آلبوم برای موسیقی گیلان، قطعه «رئنا» را انتخاب کردیم که بی‌تردید تمامی مردم ایران‌زمین به ویژه افراد بومی این منطقه، آشنایی و ارادت ویژه‌ای به این قطعه داشته و دارند. سرپرست گروه موسیقی رستاک گفت: اگرچه تنظیم و اجرایی جدیدتر از موسیقی‌های قدیمی که بارها توسط اساتید موسیقی ایران اجرا و منشر شده و مخاطبان با تنظیم‌ها و اجراهای گوناگون آن آشنا هستند، کاری بسیار مشکل است اما به دلیل حس نوستالژیک موجود در آن، تصمیم به اجرا، ضبط و انتشار گرفتیم. به گزارش «ای» او ادامه داد: به طور کلی وقتی به طرف اثری می‌رویم که کاملاً شناخته‌شده است، بازخوانی آن به مراتب پیچیده‌تر از وقتی است که اثری ناشناخته را اجرا می‌کنی؛ زیرا باید نشانه‌های تازه و جدیدی را برای اثر طراحی کنی که آن را تازه‌تر کرده و ارتباط بیشتری با مخاطب برقرار کند. سپهری همچنین افزود: بی‌تردید اجرای قطعه شناخته‌شده و آشنایی همچون «لیلا»، برای ما بسیار سخت و طاقت‌فرسا بود اما ما به دلیل احترام به سلیقه و خواست مخاطبان خاطره‌باز ایرانی، تمام تلاش خود را در اجرای این اثر به کار بردیم تا فضای جذابی به وجود آوریم.

■ **مجید درخشانی: هزینه‌ها از درآمدها بیشتر شده است**

گروه موسیقی خورشید به سرپرستی مجید درخشانی در حال حاضر دو سال است که روی صحنه نرفته است. سرپرست این گروه دلیل عدم اجرای صحنه‌ای خورشید را بالا بودن هزینه‌های کنسرت و همخوانی نداشتن هزینه‌ها با درآمدها عنوان کرد. مجید درخشانی (آهنگساز و سرپرست گروه خورشید) در گفت‌وگو با ایلنا گفت: متأسفانه در دو سال اخیر اجراهای صحنه‌ای ما بسیار کم بوده است که دلیل عمده آن به مسائل سنگین اقتصادی و نبود مدیر اجرایی برای گروه بازمی‌گردد. او افزود: برگزاری کنسرت مشکلات خاص خودش را دارد که این مشکلات در مقایسه با ضبط و انتشار آلبوم ناچیز است. به فرض مثال، در بسیاری از مواقع هزینه‌ها در درآمد بیشتر است. این نوازنده تار با اشاره به اینکه در حال حاضر اغلب نوازنده‌ها به تدریس و تولید آثار استودیویی روی آورده‌اند، خاطرنشان کرد: ما درصدد بودیم کنسرت‌های زیادی را در سراسر ایران برگزار کنیم اما متأسفانه شرایط برگزاری کنسرت مهیا نیست. درخشانی با تأکید براین موضوع که باید اکنون انتشار آثار موسیقی گوی رقابت را با اجراهای صحنه‌ای گرفته است، گفت: هم‌اکنون اسپانسرها درک درستی از موسیقی سنتی و اجرای زنده آن ندارند؛ در همین راستا باید دولت به‌عنوان حامی این بخش وارد شود که متأسفانه آن هم وجود ندارد. او افزود: به فرض مثال من در سال ۸۷ به درخواست بنیاد رودکی یک اجرا در نمایشگاه آثار شنیداری در تهران داشتم‌ام که بعد از دو سال هنوز دستمزد آن را نگرفته‌ام. در همین راستا رغبتی هم برای اجرا با این‌گونه موسیسات دیگر نخواهم داشت. این هنرمند در ادامه از انتشار چهار آلبوم موسیقایی تا عید امسال خبر داد و درباره یکی از این آثار گفت: جدیدترین اثرم که به خوانندگی داریوش کاظمی از شاگردان استاد شجریان به زودی منشر می‌شود، «آدم و سنگ» نام دارد. اشعار این آلبوم از شعرای قدیمی و جدید مانند عطار، سیاهوش کسرابی (شعر درخت)، لایق شیرعلی (شاعر تاجیکی) و... انتخاب شده است. او از انتخاب شعر «باز باران - با تزلنه» برای این آلبوم خبر داد و افزود: این شعر که یک شعر خاطره‌انگیز برای همه افراد است و گلچین گیلانی آن را سروده، در دستگاه اصفهان، سه‌گاه و شور اجرا شده است. درخشانی از برگزاری یک کنسرت به همراه گروه خورشید در بهار سال ۹۰ خبر داد و خاطرنشان کرد: آثار این کنسرت همه از آلبوم‌های جدید هستند و قرار است این کنسرت در شهرهای گرگان، شیراز و تهران برگزار شود.

■ **آثار خصوصی ارجح بسطامی جمع آوری می‌شود**

آثار زنده‌یاد ارجح بسطامی که به‌صورت خصوصی در دست مردم است، جمع آوری و منشر می‌شود. فاطمه بسطامی مدیر بنیاد بسطامی با اعلام این خبر گفت: تاکنون نزدیک به چهار قسمت از آثار خصوصی زنده‌یاد بسطامی به دست ما رسیده است که همگی در نوع خود جالب هستند. وی افزود: البته این آثار کوتاه است و ما تلاش می‌کنیم تمام آثار خصوصی را جمع‌آوری کنیم و آن را در قالب یک اثر موسیقایی یکپارچه هماهنگ کنیم. به گزارش ایلنا مدیر بنیاد بسطامی در ادامه صحبت‌های خود خواستار آن شد که «با توجه به اینکه بنیاد تنها مرجع قانونی است که می‌تواند اقدام به انتشار آثار زنده‌یاد بسطامی کند، از دوستان و هنرمندانی که برخی از آثار این هنرمند را نزد خود دارند، می‌خواهیم این آثار را به ما تحویل دهند تا آن را به صورت آبرومندانه منشر کنیم تا همه از آن لذت ببرند.»

■ **پویان آزاده» بار دیگر در آلمان می‌نوازد**

فستیوال بین‌المللی هنرمندان جوان «بایرویت» آلمان تصمیم گرفت کارگاه آموزشی پیانو پویان آزاده را به دلیل استقبال هنرجوانان بار دیگر در سال ۲۰۱۱ برپا کند. پویان آزاده پیانیست جوان ایرانی که این روزها مشغول تحصیل در مقطع دکتری موسیقی در کشور آلمان است، ماه آگوست سال ۲۰۱۰ برای اولین بار در جهان، کارگاه آموزشی بین‌المللی پیانو را در شهر بایرویت آلمان برگزار کرد. در این کارگاه بین‌المللی مدرسان پیانو از سراسر جهان دعوت شده‌اند تا به معرفی روش‌های عملی تدریس پیانو در سرزمین خود و تبادل نظر با یکدیگر بپردازند. فستیوال بین‌المللی هنرمندان جوان بایرویت که بنیانگذارش «پان سسیلیوس» است، یکی از معتبرترین جشنواره‌های جهانی موسیقی محسوب می‌شود که میزبان کارگاه آموزشی بین‌المللی پیانو شد.در این برنامه همچنین یک پیانوی اختصاصی با کوک ایرا در اختیار آزاده قرار گرفت تا قطعه‌ای بداهه را با کوک ایرانی بنوازد. اما در پی استقبال از این پروژه، فستیوال بین‌المللی هنرمندان جوان بایرویت آلمان تصمیم به دعوت مجدد از پویان آزاده جهت اجرای این پروژه در سال آینده گرفته است. این فستیوال بین‌المللی ۱۸ تا ۲۴ آگوست سال ۲۰۱۱ را به این پروژه اختصاص داده است و تاکنون تعداد زیادی از مدرسان پیانو از کشورهای مختلف تمایل خود را جهت شرکت در این برنامه اعلام کرده‌اند. به گزارش ایسنا پویان آزاده در مقطع دکتری رشته آموزش موسیقی تحصیل می‌کند و نتایج این کارگاه به عنوان یک پژوهش تجربی در مورد روش‌های آموزشی تدریس پیانو در فرهنگ‌ها و سرزمین‌های مختلف مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

به آنجا نمی‌روید؟

۳۰ سال کار کردم، بازنشسته شدم. سه سال هم اضافه رفتم.ام وضعیت حق‌التدریس خیلی بدبود.اغلب ماهااعتراض می‌کردیم،اعتصاب می‌کردیم،می‌گفتیم حالا که ماوقت می‌گذاریم می‌ایم لافل آن حداقلی را که قرار است بدهند سروقت بدهند،ولی نمی‌دادند. من دیگر از امسال نفتم چراکه فقط باید پول آژانس بدهم بروم و بیایم. دیدم آخر چه کاری است، دو روز برای خودم باشد که بهتر است. در کل متأسفانه بودجه رسیدگی به هنرستان دختران خیلی کم است. باید بگویم یک کمی بالاتر از صفر است و هر سال هم که دو سه تا مدیر آنجا عوض می‌شود.

–**مشکلات تدریس موسیقی چطور؟**

اولاً آنقدر کلاس موسیقی در ایران هست که تعجب می‌کنم چرا وضع موسیقی‌مان این جوری است.البته باید بگویم آموزشگاه‌های ما بازدهی هنری خوبی ندارند. اما طوری شده است که خیلی‌ها که در حاشیه کار کرده‌اند و بیشتر از ماها که هنرستانی بودیم، موفق‌اند.

–**یعنی اعتقاد به تفاوت آموزش آکادمیک با آموزش بیرون برای شخص ندارید؟**

هنرستان خیلی مفید است به شرط اینکه همه

حرفه‌ای نگردهند.

